

Poziv k racionalizaciji projektov javne razsvetljave

6. december 2021

Umetna svetloba je v naša življenja prinesla velik napredek in je znatno pripomogla k današnjemu stanju civilizacije. Tudi zunanja razsvetljava je s svojim prispevkom k varnosti in udobju postala nepogrešljiv element urbanega prostora. Žal pa, podobno kot še na marsikaterem področju, tudi pri javni razsvetljavi marsikdaj pretiravamo in zato s svojo dejavnostjo (pre)močno vplivamo na okolje in prostor okoli nas. Svetlobno onesnaževanje je in ostaja eden najbolj izpostavljenih okoljskih problemov, ki ga moramo pri načrtovanju javne razsvetljave upoštevati z vso njegovo težo, saj bomo v nasprotnem primeru hitro izgubili svojo edinstveno krajino in naravno okolje.

Investitorje, projektante in izvajalce javne razsvetljave zato pozivamo, naj pred odločanjem za nove projekte premislijo, ali so ti res potrebni, oz. naj bodo ustrezno zadržani glede obsega in načina postavitve svetilk ter njihove svetilnosti in električne moči na posameznih lokacijah. Pri tem je treba posebej razmisliti o okoljskih in prostorskih vplivih konkretnih projektov, kakor tudi o končnem stanju in izgledu območja, kjer se bo postavila nova javna razsvetljava. Še posebej k takšnemu razmisleku pozivamo pri projektih na podeželskih območjih, kjer je javna razsvetljava manj upravičena, obenem pa predstavlja enega glavnih urbanizacijskih elementov in je marsikje zelo opazen in neposredno škodljiv tujek v okolju in prostoru.

Še posebej odsvetujemo osvetljevanje prometnih površin izven naselij, razen v posebej upravičenih primerih. S takšnimi projekti fragmentiramo habitate različnih živalskih vrst, postavljamo svetlobne zidove, vplivamo na zmanjševanje biodiverzitete, ugašamo zvezdno nebo, postavljamo nenaravne elemente v krajino ter tudi po nepotrebnem porabljamo energijo, surovine in javna sredstva. Osvetljevanje kilometrov kolesarskih poti izven naselij je nepotrebno, prav tako v večini primerov ni treba osvetljevati pločnikov in pešpoti med naselji. Zelo se je razširilo tudi osvetljevanje krožišč, križišč in obvoznic, ki je v številnih primerih nepotrebno in okoljsko ter prostorsko neprimerno, še posebej, kadar se ti nahajajo izven poseljenih območij. V večini evropskih držav takšnih objektov izven naselij ne osvetljujejo oz. jih osvetlijo le minimalno. Tudi znotraj naselij je raven potreb marsikje zelo nizka in v takih primerih je priporočljiv razmislek o upravičenosti javne razsvetljave.

S prenovo tehničnih priporočil se v okviru Slovenskega društva za razsvetljavo trudimo, da racionaliziramo javno razsvetljavo tudi na lokacijah, kjer je ta upravičena. Kot eno pomembnih 'novosti' za manj prometne lokacije in za pločnike z majhnim številom pešcev želimo opozoriti na možnost uporabe orientacijske razsvetljave s svetilkami samo na izpostavljenih točkah.

Poseben izziv predstavlja racionalizacija razsvetljave ob regionalnih cestah skozi razpršena naselja, kjer se danes postavlja tudi po več kilometrov zvezne osvetlitve, možna rešitev pa je razsvetljava samo na konfliktnih točkah. V manjših in srednje velikih naseljih pa svetujemo, da se zvezno osvetljujejo predvsem središča naselij. V ostalih delih naselij izven središč pa naj se javna razsvetljava, v kolikor je res potrebna, prilagodi dejanskim potrebam.

Na območjih, kjer je razsvetljava upravičena, je mogoče stanje izboljšati s širšo uporabo prilagajanja nivoja osvetlitve številu udeležencev v prometu v posameznih delih noči.

V okviru **Slovenskega društva za razsvetljavo** se trudimo, da z ustreznimi priporočili pripomoremo, da bo razsvetljava na cestah in ulicah predstavljala izključno pozitiven prispevek k naši varnosti in udobju, kjer je to potrebno in kolikor je to potrebno. Pri tem pa bomo uspešni samo, če boste s preišljenimi odločitvami svoje prispevali tudi investitorji, projektanti, izvajalci in uporabniki.

Poziv so pripravili člani odbora SDR za omejevanje negativnih učinkov razsvetljave. Člani odbora so:

- Aleš Šubic (vodja odbora)
- prof. dr. Grega Bizjak
- mag. Andrej Orgulan
- Jure Korenjak
- Damijan Čizic
- Primož Zorn
- doc. dr. Matej B. Kobav

Dodatne informacije:

SDR

Matej B. Kobav, tajnik društva

Tržaška cesta 25

1000 Ljubljana

e-pošta: matej.kobav@fe.uni-lj.si

Spletna stran: <http://www.sdr.si>